10. Угніч Р., Білошицька А. Прийоми критичного мислення та візуалізація навчання як засоби розвитку ключової компетентності «уміння вчитися впродовж життя». *Дивослово*. 2020. №04 (757). С. 2–9.
11. Шарова Т.М., Землянська А.В., Копєйцева Л.П., Шаров С.В. Використання інтерактивних методик та інформаційно-комунікаційних технологій на уроках літератури. *Педагогічна інноватика: досвід та перспективи Нової української школи*: кол. монографія. Мелітополь: ТОВ «Колор Принт», 2019. Розд. 9. С. 232–256.
12. Sharova T., Zotova V., Kopeitseva L., Zemlianska A. Modern technologies of teaching philological disciplines in higher education institutions. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2020. №1 (95). P. 323–334.

Соловій О.І.
вчитель інформатики
комунальний заклад «Любимівська ЗОШ І-ІІІ ст.»
с. Любимівка, Запорізька обл.
Мартинюк Т.І.
здобувач вищої освіти
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького

ВИКОРИСТАННЯ ПРОГРАМНО-ПЕДАГОГІЧНОГО ЗАСОБУ З ІСТОРІЇ ІНФОРМАТИКИ

Анотація. *Стаття присвячена висвітленню методичних рекомендацій щодо використання програмно-педагогічного засобу з історії інформатики. Зазначається, що даний програмний продукт для персонального комп'ютера може використовуватися під час аудиторних занять та самостійної роботи студентів, а також у школі в якості додаткового програмного засобу.*

Ключові слова*: програмно-педагогічний засіб, історія інформатики, інформатика, здобувачі вищої освіти*

Solovii O.I., Martyniuk T.I. The Use of Software and Pedagogical Tools on the History of Computer Science. *The article is devoted to the coverage of methodological recommendations for the use of software and pedagogical tools in the history of computer science. It is noted that this software product for a*

personal computer can be used during classroom classes and independent work of students, as well as at school as an additional software tool.

Key words: *software and pedagogical tool, history of computer science, computer science, applicants for higher education*

Одним із актуальних напрямків модернізації змісту вищої та середньої освіти є впровадження інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) в освітню діяльність. Це стосується не тільки апаратного оснащення аудиторій комп'ютерною технікою, але й розробки та використання програмно-педагогічних засобів та електронних освітніх ресурсів.

Робота з програмним забезпеченням освітнього призначення дозволить підвищити рівень інформатичної компетентності викладачів та студентів, під якою розуміють системний обсяг знань, умінь, навичок та здібностей особистості у галузі методів і засобів отримання, опрацювання, перетворення, передавання, використання та розповсюдження інформації [5, с. 79]. Поряд із традиційними та хмаро орієнтованими засобами [3, с. 240], програмно-педагогічні засоби можуть ефективно використовуватися під час змішаного навчання, що за своєю суттю поєднує традиційну, класно-урочну систему та потужні можливості сучасної цифрової освіти й дозволяє забезпечити індивідуальну освітню траєкторію [7, с. 5].

Слід зазначити, що впровадження ІКТ у процес викладання конкретних предметів дає можливість урізноманітнити навчальний матеріал, покращити теоретичну базу, розкрити креативний та творчий потенціал здобувачів освіти у відповідності до їх індивідуальних навчальних особливостей. Цікавим, нашу думку, є програмно-педагогічний засіб (ППЗ) для вивчення історії інформатики, зміст якого відповідає тематичному плану дисципліни «Історія інформатики», яка вивчалася здобувачами вищої освіти спеціальності 014.09 Середня освіта (Інформатика). Крім того, його можна використовувати як додатковий програмний засіб під час вивчення дисципліни «Методика викладання інформатики», а також шкільного курсу інформатики у школі.

За допомогою вищезазначеного програмно-педагогічного засобу, здобувачі освіти можуть дізнатися про деяких видатних людей та пристрої в історії інформатиці, переглянути тематичні відеофрагменти, подивитися реферати з історії інформатики, пройти комп'ютерне тестування. Більш детально ознайомитися з функціональними можливостями можна у роботі [9].

Слід зазначити, що будь-який програмний продукт повинен бути

якісним. Під якістю електронного засобу навчального призначення розуміється такий ступінь, відповідно до якого сукупність всіх властивостей та характеристик електронного засобу навчального призначення спроможна задовольнити потреби навчального процесу та сприяти досягненню визначених заздалегідь навчальних цілей [10, с. 554].

Якісний програмний продукт навчального призначення повинен відповідати ергономічним, педагогічним, технічним, естетичним вимогам, мати супровідну документацію [9, с. 240], наповнюватися якісним контентом тощо. Використання електронних засобів навчального призначення на заняттях повинно здійснюватися з дотриманням певних дидактичних умов та принципів, а саме: всебічний розвиток особистості, системність у навчанні, індивідуалізація та диференціація навчання, доступність, науковість тощо.

Разом з тим, програмний засіб повинен відповідати особливостям навчального предмету, своєрідності відповідної області знань, меті розробки [8, с. 40], враховувати можливості інструментального середовища програмування щодо створення інтерфейсу та функціональних можливостей. Зокрема, ППЗ з історії інформатики повинен забезпечувати відображення текстової та мультимедійної інформації, управління вікнами для тестування, мати приємний користувацький інтерфейс [6, с. 61], бути простим у використанні тощо.

Слід зауважити, що до недоліків даного програмно-педагогічного засобу відноситься його «локальність», тобто він може працювати тільки на персональному комп'ютері у режимі монопольного доступу. Ті ж самі Інтернет-технології, зокрема електронні освітні ресурси, дозволяють отримати швидкий доступ до величезного масиву інформації та різноманітних джерел [4, с. 159].

Будь-який електронний засіб навчального призначення обов'язково повинен мати методику його використання. Існують випадки, коли добре розроблений та потужний програмний продукт без наявності інструкції до використання не знайшов свого застосування у навчальному процесі. Це пояснюється декількома причинами: низький рівень інформаційної культури викладача та студентів; неготовність викладача до використання програмно-педагогічного засобу під час занять та відсутність мотивації студентів; неузгодженість у часі при використанні программного продукту на занятті.

В той же час, методично спланована робота з програмним навчальним засобом на основі інструкції до його використання дозволить отримати значні переваги. Є. Журавльова рекомендує при описі дидактичних умов застосування програмно-педагогічних засобів використовувати загальну

схему організації навчального процесу у закладі вищої освіти та спиратися на такі положення:

- дидактичні умови повинні бути адекватні логіко-гносеологічним основам змісту навчальної дисципліни;
- повинні сприяти реалізації на практиці основних дидактичних принципів;
- дозволяється варіативно використовувати методи та форми навчання, виходячи з конкретних освітніх завдань;
- враховувати реально існуючий рівень матеріально-технічного забезпечення навчального процесу;
- не суперечити практиці, що склалася, та нормативним вимогам організації навчального процесу у вищій школі [2, с. 23].

Електронний засіб навчального призначення з історії інформатики може бути використаний як допоміжний програмний засіб в аудиторії і як основний засіб під час самостійної роботи студентів стаціонарного та заочного відділення. Доречність застосування ІКТ під час самостійної роботи здобувачів вищої освіти неодноразово підтверджувалася вченими у наукових знахідках. Це розвиток творчого мислення, формування інформативної компетентності, підвищення пізнавального інтересу, забезпечення варіативності форм і змісту навчального матеріалу тощо [1, с. 72].

Дидактична доцільність використання програмно-педагогічного засобу на заняттях повинна орієнтуватися на наступні переваги:

- опанування у першу чергу знань з історії інформатики за допомогою різних способів подання навчального матеріалу;
- забезпечення індивідуалізації та диференціації процесу навчання;
- забезпечення контролю знань студентів з організацією зворотного зв’язку та перегляду результатів навчання;
- застосування програмного засобу у навчальному процесі підвищить мотивацію навчання за рахунок надання можливості самостійного вибору режиму роботи з програмним засобом;
- забезпечення різних видів самостійної роботи та наочного представлення навчальної інформації;
- розвиток різних видів мислення (наприклад, наочно-образного, теоретичного);

Програмно-педагогічний засіб містить теоретичний матеріал, який відповідає двом змістовним модулям робочої програми: «Розвиток людства з позиції використання інформації» та «Розвиток обчислювальних пристроїв». Кожний змістовний модуль поділений на п’ять тем, які містять достатній теоретичний матеріал для вивчення дисципліни. Кожний із

здобувачів вищої освіти під час вивчення дисципліни готує реферат та захищає його перед аудиторією. Ознайомитися із прикладами готових рефератів, які раніше були підготовлені студентами, можна за допомогою вікно «Студентські роботи».

Одна із тем змістовного модуля №1 передбачає ознайомлення із різними системами числення. За допомогою розробленого програмно-педагогічного засобу студенти можуть актуалізувати свої знання з кириличної системи числення. Також є можливість здійснити самоконтроль за даною темою. Якщо тренажер був пройдений на недостатньому рівні, то студент може здійснити перехід до відповідного теоретичного матеріалу про системи числення.

Тематичний план змістовного модуля №2 передбачає ознайомлення студентів із видатними особистостями, які прийняли активну участь у розвитку інформатики, найвідомішими пристроями, починаючи з абаку та закінчуючи комп'ютерами четвертого покоління. Також електронний засіб пропонує ознайомитися із видатними особистостями та пристроями та перевірити свої знання за даними темами за допомогою комп'ютерного тренажеру. Якщо тренажер був пройдений на недостатньому рівні, або результат не задовольнив студента, то він може здійснити перехід до відповідного теоретичного матеріалу.

При вивченні навчальної дисципліни доречно перевірити сформовані знання. При активізації кнопки «Тестування» з'являється діалогове вікно параметрів тестування, в якому користувачу пропонується вибрати своє прізвище та змістовий модуль. Всього у навчальному програмному засобі два тестових контролю по 10 запитань в кожному. Студенту пропонується запитання та декілька варіантів відповідей, з яких потрібно вибрати одну вірну. Після проходження десяти запитань на екрані з'являється діалогове вікно, у якому повідомляється про кількість неправильних відповідей. Після проходження тестування студент може переглянути номери неправильних відповідей. Інформація про тестування зберігається у реляційні базі даних Access, тому викладач може переглянути інформацію про правильні/неправильні відповіді у будь-який момент.

Використання здобувачами вищої освіти ППЗ з історії інформатики під час самостійної роботи передбачає виконання таких етапів:

1. Завантаження програми.
2. Перехід до теоретичного блоку, вибір поточного змістовного модулю та поточної теми. Ознайомлення із змістом теоретичного матеріалу, у разі необхідності написання короткого плану відповіді.

3. Перехід до тренажеру, відповідного поточній темі. У разі потреби повторне вивчення теоретичної інформації за поточною темою.
4. Перехід на вікно тестування та проходження тестового самоконтролю. Після проходження тестування показ результатів викладачу. Можливий перегляд результатів тестування наприкінці заняття.
5. У разі необхідності перегляд прикладів рефератів, підготовка доповіді або реферату за темою, яка була зазначена викладачем.

Отже, розглянутий програмно-педагогічний засіб дозволяє унаочнити матеріал з історії інформатики та підвищити пізнавальний інтерес здобувачів вищої освіти.

Література

1. Гладких Г.В., Шарова Т.М. Організація самостійної діяльності здобувачів вищої освіти засобами ІКТ. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах: зб. наук. пр.* 2020. Вип. 69. Т.2. С. 70–74.
2. Журавлева Е.В. Диагностика информационно-коммуникационной среды педагогических программных средств. *Вестник РУДН. Серия Информатизация образования*. 2010. №2. С. 21–27.
3. Коротун О.В. Дидактична система змішаного навчання у ВНЗ. *Тези доповідей VIII Міжнародної науково-технічної конференції «Інформаційно-комп'ютерні технології - 2016» (22-23 квітня 2016 р.)*. С. 240–241.
4. Круковець Є., Наумук І. Використання інтернет-технологій на уроках інформатики. *Інформаційні технології в освіті та науці: зб. наук. пр.* 2017. №1(9). С. 157–160.
5. Медведєва О.А. Використання мови програмування Delphi у процесі формування інформативної компетентності майбутніх інженерів. *Теорія та методика навчання математики, фізики, інформатики: зб. наук. праць*. Кривий Ріг : Видавничий відділ НметАУ, 2012. С. 79–86.
6. Печерський Р.В. Розробка комп'ютерної навчальної програми з історії інформатики. *Травневі наукові читання: тези доп. XVII Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. (14 травня 2019 р., м. Дніпро)*. С. 59–65.
7. Фандєєва А. Є. Змішане навчання як технологія змін і трансформації. *Народна освіта*. 2017. №2. С. 4–9.
8. Шаров С.В., Мартинюк Т.І. Електронні засоби навчального призначення: характеристика та вимоги. *Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти*. 2012. №32-33. С. 236–241.

9. Шаров С.В., Мартинюк Т.І. Створення електронного засобу навчального призначення з дисципліни «Історія інформатики». *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології: наук. журнал*. Суми: СумДПу імені А.С. Макаренка. 2013. №1. С. 302–308.
10. Шишкіна М.П. Якість програмних засобів навчального призначення: підходи до визначення предмету. *Науковий часопис національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія №5. Педагогічні науки: реалії та перспективи* 2010. №22. С. 553–557.

Шарова Т.М.
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри української і зарубіжної літератури
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького
Бабенко Г.О.
письменник

ВПЛИВ ХАРИЗМИ (МЕНЕДЖМЕНТУ) КЕРІВНИКА НА ФОРМУВАННЯ І ПОВНОЦІННЕ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОГО КОЛЕКТИВУ В НАПРЯМКУ ВИХОВАННЯ ЗДОРОВОЇ ДИТИНИ

Анотація. *Стаття присвячена ролі особистості керівника, який був взірцем служіння своїй справі, розумів проблеми кожного члена своєї команди педагогічного колективу, не залишав без рішення жодного питання, що стосувалося роботи дошкільного дитячого закладу та здоров'я дітей, що подавала приклад своєю зібраністю, працездатністю, манерою спілкування і навіть зовнішнім видом, лейтмотивом якої були слова – «Серце віддаю дітям».*

Ключові слова: *вихователь, педагогічний колектив, діти, дошкільна освіта, ясла-садок.*

Sharova T., Babenko G. The influence of Charisma (Management) of the Leader on the Formation and the Full Functioning of the Teaching Staff in the Direction of Raising a Healthy Child. *The article is devoted to the role of the personality of the leader, who was an example of service to his work, understood the problems of each member of his team of teachers, did not leave unresolved any issue concerning the work of preschool and children's health, which set an*